

Afgørelse om faglig voldgifts kompetence

Faglig voldgiftskendelse af 5. juni 2000.

Parter

Finansministeriet
mod
Lærernes Centralorganisation.

Resumé

Finansministeriet påstod, at Lærernes Centralorganisation skulle anerkende, at en voldgift, nedsat i henhold til § 22 i organisationsaftale for ledere, lærere og børnehaveklasseledere ved frie grundskoler, alene havde kompetence til at påkende, om afskedigelse var rimeligt begrundet, og at voldgiften ikke havde kompetence til at træffe afgørelse i sager vedrørende arbejdsgivers misligholdelse af ansættelsesforholdet med den virkning, at arbejdstager har været berettiget til at sidestille misligholdelsen med en opsigelse. Organisationsaftalen fandtes efter sin ordlyd ikke at angå tvister – udover bortvisning – om arbejdsgivers misligholdelse af ansættelsesforholdet.

Påstande

Finansministeriet påstod, at en voldgiftsret nedsat efter § 22 i organisationsaftale for ledere, lærere og børnehaveklasseledere ved frie grundskoler fra 1997 alene kunne påkende, om en afskedigelse var rimeligt begrundet, samt at voldgiftsretten ikke havde kompetence til at afgøre, hvorvidt arbejdsgiver havde misligholdt ansættelsesforholdet med den virkning, at arbejdstager havde været berettiget til at sidestille misligholdelsen med en opsigelse.

Lærernes Centralorganisation påstod afvisning, subsidiært frifindelse.

Sagsfremstilling

Denne sag er en udløber af en sag vedrørende påstået urimelig afskedigelse, som blev ført decentralt. Hovedaftalen mellem Finansministeriet og Lærernes Centralorganisation og Overenskomstansattes Centralorganisation foreskrev, at uenighed om forståelse af en kollektiv aftale skulle løses ved en faglig voldgift.

I organisationsaftale for ledere, lærere og børnehaveklasseledere ved frie grundskoler § 22 fandtes en bestemmelse om afskedigelsesprocedure. Ifølge denne bestemmelse kunne påståede urimelige afskedigelser behandles ved voldgift, når de andre muligheder, organisationsaftalen anviste, var udtømt.

Finansministeriet indkaldte til fællesmøde vedrørende forståelsen af organisationsaftalens § 22.

Da man ikke ved fællesmødet nåede til enighed om forståelsen af bestemmelsen, indledte

Finansministeriet

denne voldgiftssag.

I den decentrale sag havde ledelsen givet en lærer to påtaler. Læreren fandt, at påtalerne var så krænkende, at skolen ved sin reaktion havde misligholdt ansættelsesforholdet, hvorfor hun betragtede sig som afskediget og for at være berettiget til godtgørelse for ikke rimeligt begrundet opsigelse. Skolen påstod sagen afvist ved forligsnævnet, da skolen ikke mente, at der var hjemmel i organisationsaftalen til, at forligsnævnet kunne behandle en påstand om, hvorvidt misligholdelse kunne sidestilles med opsigelse. Derefter indledte Lærernes Centralorganisation en decentral voldgiftssag mod skolen med påstand om godtgørelse. Voldgiften fandt, at sagen handlede om forståelsen/fortolkningen af overenskomsten, og at voldgiften dermed var kompetent til at behandle sagen. Sagen blev siden hen udenretligt forligt.

Parternes argumenter

Finansministeriet anførte, at der ikke i den decentrale voldgift var truffet en afgørelse vedrørende § 22, der var bindende for Finansministeriet, da det var de lokale parter og ikke hovedorganisationerne, der var parter i sagen. Finansministeriet havde ikke uddelegeret sin fortolkningskompetence i henhold til hovedaftalen. Såfremt den decentrale voldgift overhovedet havde påkendt fortolkningstvisten,

havde voldgiftsretten ikke været kompetent hertil, da spørgsmål vedrørende hovedaftalen skulle behandles af aftaleparterne.

Finansministeriet anførte endvidere, at også generelle fortolkningsspørgsmål kunne afgøres ved voldgift. Det var væsentligt for Finansministeriet at kende rækkevidden af § 22, og da Frie Grundskolers Lærerforening ikke i den decentrale sag ville afvente en afgørelse af fortolkningstvist vedrørende rækkevidden af § 22, var denne voldgift eneste mulighed for at få afklaret fortolkningstvisten.

Endelig anførte Finansministeriet, at § 22 alene vedrørte urimelige afskedigelser og ikke andre typer af tvister. Spørgsmål af mere ansættelsesretlig karakter var ikke egnet til at blive afgjort efter det i § 22 anførte system. Både individuelle og aftaleretlige spørgsmål burde afgøres ved de almindelige domstole.

Lærernes Centralorganisation gjorde gældende, at denne voldgift i virkeligheden skulle ses som et udtryk for Finansministeriets utilfredshed med den decentrale voldgift, hvori det var blevet fastslået, at det ikke var en tvist om forståelse/fortolkning af organisationsaftalens bestemmelse.

Lærernes Centralorganisation anfægtede voldgiftens kompetence til at træffe afgørelse om gyldigheden af den decentrale voldgiftsavgørelse.

Lærernes Centralorganisation anførte, at Frie Grundskolers Lærerforening var part i den decentrale voldgiftssag og dermed bundet af afgørelsen. Dermed forelå en endelig og bindende afgørelse af rækkevidden af § 22. Lærernes Centralorganisation påpegede, at begge sager angik det samme, nemlig rækkevidden af § 22, og Finansministeriet havde været repræsenteret i den decentrale voldgift.

Endvidere gjorde Lærernes Centralorganisation gældende, at Finansministeriet ikke havde nogen retlig interesse i sagen.

Til støtte for frifindelsespåstanden gjorde Lærernes Centralorganisation gældende, at godtgørelseskravet ikke kunne afgøres under en faglig voldgiftssag i henhold til hovedaftalens § 7, men kun under en voldgiftssag i henhold til organisationsaftalens § 22. Afskedigelsesreglerne måtte forventes at skulle anvendes på en praktisk hensigtsmæssig måde. Det ville være upraktisk, hvis en decentral voldgift skulle afvente en fortolkning ved faglig voldgift i henhold til hovedaftalens § 7, derpå en retssag ved de almindelige domstole om arbejdsgivers misligholdelse, for først derefter at kunne afgøre, hvorvidt der var grundlag for en godtgørelse. Kendelsen i den decentrale voldgift udgjorde derfor den eneste rigtige og praktiske løsning, nemlig at den ansættelsesretlige afgørelse i sin helhed i hvert fald alt overvejende måtte træffes af den decentrale voldgift. Lærernes Centralorganisation mente således ikke, at der var fortolkningsuklarhed.

Opmandens bemærkninger

Der kunne ikke opnås enighed eller flertal for en afgørelse blandt de af parterne udpegede voldgiftsdommere.

Afgørelsen blev derfor truffet af opmanden.

På baggrund af udfaldet af den decentrale voldgiftssag og henset til betydningen for Finansministeriet af at få afgjort rækkevidden af organisationsaftalens § 22 fandtes Finansministeriet at have klar retlig interesse i at søge fortolkningsspørgsmålet afgjort. Dette gjaldt også, selv om den konkrete sag, der gav anledning til fortolkningstvisten, var afsluttet ved forlig mellem friskolen og Frie Grundskolers Lærerforening for læreren.

Finansministeriet var ikke part i den decentrale voldgiftssag og havde ikke under denne delegeret sin kompetence. I den foreliggende sag havde der mellem parterne klart været en fortolkningstvist. Denne burde være løst ved voldgift i henhold til hovedaftalen. Det følger af organisationsaftalens § 22, at bortvisning ikke er omfattet af § 22's bestemmelser vedrørende afskedigelse, men at en bortvisnings berettigelse dog kan kræves behandlet ved voldgift nedsat i henhold til § 22. Bortset fra bortvisning vedrører § 22 ikke tvister om arbejdsgivers misligholdelse, og der er ikke fremført omstændigheder, der kan begrunde en udvidelse af decentrale voldgifters kompetence. Derfor burde en tvist vedrørende arbejdsgivers misligholdelse af ansættelsesforholdet afgøres ved de almindelige domstole.

Kendelsen blev afsagt i overensstemmelse med Finansministeriets påstand, hvorefter Lærernes Centralorganisation skulle anerkende, at en voldgift nedsat efter organisationsaftalens § 22 alene kunne påkende, om afskedigelser var rimeligt begrundet, og at en voldgiftsret nedsat i henhold til organisationsaftalens § 22 ikke havde kompetence til at afgøre, hvorvidt arbejdsgiver havde misligholdt ansættelsesforholdet med den virkning, at arbejdstager kunne sidestille misligholdelsen med en opsigelse.